

Mindre Meddelelser.

Trækfuglene vare paa det i Oktober 1882 i Berlin afholdte ornithologiske Møde Maalet for meget interessante Oplysninger og Forhandlinger. Disse omfattede især de Iagttagelser, som for Tiden udføres over næsten hele Evropa for at udfinde de Veje, langs hvilke og de Tider, paa hvilke Trækfuglene rejse om Vaar og Høst. I en Beretning af Dr. R. Blasius meddeltes, at der for Tiden i Tyskland gjøres Iagttagelser paa 35 Stationer. Iagttagelserne ske siden 1875 og ordnes af en Komité, som blev valgt det nævnte Aar paa det ornithologiske Møde i Braunschweig. De udførlige Beretninger, som udkomme hvert Aar, vise, at Tallet af de iagttagne Fuglearter nu er 280. En lignende Forening dannedes i Fjor i Østrig, og alene i dette Land er der omtrent 100 Iagttagere. Siden 1879 udgives der ogsaa Beretninger om de engelske Iagttagelser, og man har dér i alt 148 Stationer. I Schweiz har Dr. Fatio begyndt Oprettelsen af Stationer, og i Sverige og Norge er Prof. Kinberg i Færd med Sagen, ligesom man ogsaa haaber at faa Frankrig med. Der mangler endnu følgende Lande, for at der kan være et Næt af Stationer over hele det egentlige Evropa: Danmark, Holland, Belgien, Spanien, Portugal, Grækenland og Tyrkiet. Underligt nok! paa en Mængde internationale Omraader hører Danmark til de Lande, som glimre ved deres Fraværelse, og dette maa for nærværende Punkts Vedkommende saa meget mere beklages, som adskillige Trækfugles Vej netop falder over Danmark, hvad vi ved Hjælp af Stationer paa vore talrige Fyrtaarne let maatte kunne faa Rede paa.

A. Feddersen.

En gallo-romersk By. Det vakte naturligvis stor Opsigt blandt Folk, da Bladen for kort siden meldte, at en Jesuiterpater de la Croix havde fundet en By fra Oldtiden, der var truffet et Par Alen under Overfladen i Landsbyen Sanxay ved Poitiers og som skulde udmærke sig ved at have et Tempel, en Therme med Dekorationer paa Væggene o. s. v. I Tidsskriftet „Le monde inconnu“ (af 22de Oktober 1882) har nu en af Medarbejderne skrevet om en Samtale, han har haft med Arkæologen Lisch, Inspektør ved de historiske Mindesmærker, og man faar heraf at vide, at den omtalte By langtfra er et nyt Pompeji, som de la Croix har villet gjøre den til, skjønt Fundet visseelig i flere Retninger er mærkeligt nok.

De la Croix, der slet ikke er Fagmand, fik ved et Tilfælde Underretning om, at der paa det nævnte Sted var Oldtidslevninger, og han foretog da Udgravninger, efter at han havde lejet Terrænet. For selv at skaffe sig al Fortjenesten ved Opdagelsen, dækkede han en hel Del af de udgravede Levninger til igjen. Da han af Mangel paa Midler ikke var i Stand til at grave videre, henvendte han sig til Undervisningsministeren, og denne har nu ladet Lisch foretage Undersøgelser paa Stedet.

Den største Del af, hvad de la Croix har sagt, er i Følge Lisch kun Fantasier. Hvad han har meddelt om et Alter, rødt af Offerblod, er ikke sandt; de „galante“ Malerier, han vil have fundet, eksistere ikke, Templet er ikke andet end et Vandreservoir, og den vældige Circus kunde kun rumme 8000 Mennesker. Sikkert er det derimod, at der i Oldtiden har været en By, rimeligvis et Badested, ved Landsbyen Sanxay, og da Historien slet ikke meddeler noget herom, har det jo sin store topografiske Interesse. Ved Angoulême har Lisch selv fundet lignende Levninger, og Regeringen har nu kjøbt begge de omtalte Terræner, for at det hele kan blive nøjagtig undersøgt. Iøvrigt vrimer det af lignende, om ikke saa store Levninger i Sydfrankrig, og den her i Danmark velkendte *Beauvois* har for en Del Aar siden paa sin Mark i Bourgogne fundet en hel gallo-romersk Bygning med mange Redskaber af Jærn o. s. v.; efter de fundne Mønter skriver den sig fra det 3die Aarh. efter Kristus. I Skoven ved Compiègne findes tre gallo-romerske Herregaarde med tilhørende Bygninger, som Napoleon den 3die lod udgrave.

Valdemar Schmidt.

Det koldeste Sted paa Jorden. Man har hidtil ment, at de koldeste Egne paa Jorden skulde findes i det østlige Sibirien, omkring Jakutsk paa 62° nordlig Breddede, hvor Januar, den koldeste Maaned i Aaret, har en Middelvarme af -42° Celsius (-34° Réaumur). I Følge *Will**) har man imidlertid nu fundet en Strækning omkring Verkojansk (paa 68° n. Br. ved Jana Floden i det nordøstlige Sibirien), der overgaar Jakutsk i Vinterkulde, i det Middelvarmen for Januar her er -48° C. (-38° R.), skjønt Verkojansk kun ligger 60 geogr. Mil fra Nordishavet, hvor Januars Middelvarme er -40° C. (-32° R.), og ikke højere end omtrent 150 Fod over Havets Overflade. Den laveste Temperatur paa det nævnte Sted blev iagttaget den 30te December 1870 med $-63\frac{1}{2}^{\circ}$ C. ($-50\frac{1}{2}^{\circ}$ R.), medens Jakutsk kun møder med en Kulde paa -62° C. ($-49\frac{1}{2}^{\circ}$ R.). Den største Kulde, som er iagttaget i Kjøbenhavn, indtraf den 12te Februar 1871 og udgjorde -25° C. (-20° R.).

V. Willaume-Jantzen.

Carl Bocks Rejse igjennem det nordre Siam og Laos (af et Brev fra Bangkok til Redakt. af „Geografisk Tidsskrift“.) — Vi have haft den Glæde at se Nordmanden Carl Bock, der har skaffet sig et Navn ved sine Rejser paa den indiske Øflod, hos os, og han har nylig fuldendt en Rejse i de nordligste, for en stor Del ukjendte Egne af vort Land. Et kort Uddrag af denne Rejse vil mulig interessere Læserne af Selskabets Tidsskrift.

Han forlod Bangkok den 9de November 1881, med et Dampskib, som Kongen i Siam havde stillet til hans Raadighed. Efter mange Vanskeligheder naaede han i Decbr. til Byen Raheng, der ligger langt op i Landet. Mandskabet havde rømt adskillige Gange, og han maatte hyre nye Folk; men Arbejdet mod den stærke Strøm var ogsaa svært. Fra Raheng gik Bock med to af sine Tjenere over Land imod Øst, medens Størstedelen af hans Bagage og de andre Mænd i en Baad fortsatte Rejsen til Sjøngmaj. Den 27de December 1881 naaede han Byen Lagon. Befolkningen var her i høj Grad fjendtlig og vilde ikke give noget Ly til Bock og hans Selskab, hvorfor han satte sig i Besiddelse af Raadhuset og efter at have hejst det siamesiske Flag paa Bygningen, lod han en Fya (Titel for en Klasse Embedsmænd) prygle, hvorefter denne blev meget høflig. Fyaerne ere meget talrige i Laos; de bære en Plade af tyndt Sølv, paa hvilken deres Titel og fulde Navn er indgraveret. Men Lagons Høvdinge og Officerer vare bestemte paa at hævne de Slag, som den gamle Fya havde faaet, og de dømte derfor Bock til at betale en Bøde af 15 Rupier, hvad han imidlertid nægtede at betale. Efter et kjedeligt Ophold forlod Bock Lagon den 7de og ankom til Sjøngmaj den 11te Januar 1882. Han opholdt sig her en Tid for at sætte sig ind i Forholdene. Folkene ere meget sorgløse, da Jorden giver dem det nødvendige til Livsophold uden nogen Anstrængelse; de ere meget overtroiske og meget bange for Aander. Hæderlighed findes ikke hos dem, og deres højeste Ærgjerrighed er at samle sig Skatte. En Aandesygdom, „Fika“ kaldet, fordriver Hundreder af overtroiske fra deres Hjem. Naar nogen har Feber, bliver en Doktor hentet, og denne spørger Patienten, om han har „Fika“. Doktoren tager derpaa et Baand og binder det rundt om det øverste af Patientens Arm, saa at Aarerne begynde at svulme op. Derefter fører han sine Fingre ned efter Aarernes Løb og tvinger dem til at bulne ud i Knoklerne, hvor „Fika“ menes at have sit Sæde. Ofte banker og støder han de syge, for at de skulde give Svar paa Spørgsmaalet, om de plages af en eller anden Persons Had, i det Doktoren nævner Navnet paa en Nabo. Svarer den syge ja, bliver Naboen eller Slægtingen beskyldt for at være en „Fika“ og maa forlade Hus og Hjem; hans Hus bliver brændt og hans Træer skaarne ned.

*) Die Temperatur-Verhältnisse des russischen Reiches. Skt. Petersburg. 1881.